

In Memoriam: DOEKE EISMA EEN BEVLOGEN EUROPEAAN

Op 29 december 2023 is Doeke Eisma overleden. Hij zou de volgende dag 84 jaar zijn geworden. Hoewel hij de laatste tijd fysieke klachten kreeg, kwam zijn plotselinge dood toch zeer onverwacht. Doeke had een warme persoonlijkheid. Hij was gehecht aan zijn vele vrienden, was bijna altijd opgeruimd en hartelijk en hij had steeds een luisterend oor voor andere opvattingen.

Doeke heeft in bijna alle parlementaire vergaderingen gezeten: van 1971 tot 1977 in de Provinciale Staten van Gelderland, van 1973 tot 1977 in de Eerste Kamer (waarvan drie jaar als fractievoorzitter), van 1986 tot 1994 in de Tweede Kamer en tenslotte tot tweemaal toe in het Europees Parlement.

Als lid van al deze vergaderingen heeft hij in de loop van de tijd een groot aantal vrienden binnen en buiten D66 gemaakt. Zijn verbindende persoonlijkheid en trouw aan het gegeven woord, hebben daaraan in belangrijke mate bijgedragen.

Na zijn studie sociologie in Utrecht werkte Doeke enige tijd in Apeldoorn op het gebied van de ruimtelijke ordening. Dat werkterrein sloot aan. Bij zijn grote belangstelling voor duurzaamheid en milieu waar hij vanaf de Club van Rome bij betrokken was. Daardoor werd hij al vroeg lid van D66. Zowel in de Provinciale Staten, als in de Eerste Kamer werden dat zijn meest aansprekende aandachtsvelden.

En Doeke was daarnaast een bevlogen Europeaan. Hij zag al vroeg in dat een louter nationaal beleid op zijn aandachtsgebieden duidelijke beperkingen had en daardoor werd hij in 1981 al lid van het kort daarvoor rechtstreeks verkozen Europees Parlement. Sommige vooraanstaande Europeanen, zoals de toenmalige oud-commissaris van landbouw Sicco Mansholt, waren van mening dat een parlement met weinig bevoegdheden niet rechtstreeks moest worden verkozen. Maar Doeke meende met anderen, zoals de geschiedenis ook heeft laten zien, dat parlementaire bevoegdheden nooit vrijwillig worden verleend, maar altijd op machthebbers moeten worden veroverd en dat heeft ook de voortgaande democratisering van het Europees Parlement aangetoond. Het huidige EP is na veertig jaar een werkelijke medewetgever geworden, al is dat proces nog voor verdere verbetering vatbaar. Door zijn Europese ervaringen werd Doeke ook woordvoerder Europese zaken, toen hij een paar jaar later overstapte naar de Tweede Kamer. Hij heeft er mede toe bijgedragen dat D66 ook in de laatste jaren 90 de meest Europees gezinde partij van Nederland bleef.

Dat kwam ook sterk tot uiting in de periode 1994 tot 1999 toen Doeke met Jan Willem Bertens, Johanna Boogerd en mijzelf de grootste D66-fractie ooit in het Europees Parlement vormde. Het is daarom zeer verheugend dat zijn toenmalige medewerker Gerben-Jan Gerbrandy na al eerder lid van het EP te zijn geweest inmiddels D66-lijsttrekker voor de komende Europese verkiezingen is geworden.

In zijn tijd in het EP speelde Doeke als woordvoerder milieu- en natuurbeleid een vooraanstaande rol in de ELDR, de liberale en democratische fractie in het Europees Parlement. Het was de tijd waarin de grote milieuproblemen als klimaatverandering en biodiversiteit voor het eerst op wereldniveau aan de orde werden gesteld na de Rio conferentie van 1992. De Europese Unie speelde daarin een heel belangrijke rol, nadat eerst het Montreal Protocol ter bescherming van de ozonlaag en daarna het Chemisch Afval Verdrag geleid hadden tot toetreding van de EU als zodanig naast de afzonderlijke EU-lidstaten.

Doeke's betrokkenheid bij deze problematiek was vanuit de ELDR-fractie niet te onderschatten. Datzelfde gold ook voor zijn bemoeienis op het terrein van het internationale natuurbehoud en niet te vergeten de dierenbescherming. Hij werd uitgeroepen tot Dierenbeschermmer van het jaar 1999,

een titel waar hij terecht zelf heel trots op was. Hij werd voorzitter van de Waddenvereniging en was actief werkzaam in het kader van de IUCN, de International Union for the Conservation of Nature.

Kortom, als wij Doeke's hele parlementaire leven overzien, is het duidelijk hoezeer hij gedurende ruim 20 jaar voor D66 van onmisbare betekenis is geweest. Daarvoor is de partij hem blijvend dank verschuldigd. Maar er is meer. Hij werd gekenmerkt door een warme en positieve levenshouding die hem in staat stelde persoonlijke verbanden tot stand te brengen waar dat mogelijk was. Dat gold zowel in tijden van oppositie, als wanneer D66 regeringsverantwoordelijkheid droeg. D66 kan hem daarvoor blijvend dankbaar zijn. Hij was boven alles bovendien een trouwe vriend!